

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 215/2021-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetihó (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Coryn s. r. o.**, IČO 36510645, Jesenná 8, Prešov, zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Feciľakom, Jesenná 8, Prešov, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cb 140/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cb 140/2010 **porušené boli**.
2. Okresnému súdu Bratislava V **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cb 140/2010 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **4 000 eur**, ktoré jej **je** Okresný súd Bratislava V **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava V **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **691,34 eur** a zaplatiť ich na účet jej právneho zástupcu JUDr. Michala Feciľaka, Jesenná 8, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a vymedzenie napadnutého konania

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznal jej finančné zadosťučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, keďže sťažovateľka podala 16. júna 2010 žalobu, ktorou sa domáhala, aby okresný súd uložil žalovanému povinnosť uzavrieť so sťažovateľkou kúpnu zmluvu o predaji motorového vozidla, o ktorej nebolo dosiaľ rozhodnuté s konečnou platnosťou. Okresný súd rozsudkom č. k. 23Cb 140/201 z 8. októbra 2013 žalobu zamietol a odvolací súd rozsudkom č. k. 3Cob 74/2014 z 21. januára 2015 tento rozsudok potvrdil. Rozsudok odvolacieho súdu sťažovateľka napadla dovolaním, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 4Obdo 53/2015 z 29. decembra 2016 tak, že rozsudok odvolacieho súdu zrušil. Odvolací súd následne uznesením č. k. 3Cob 23/2017 z 30. mája 2017 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 23Cb 140/2010 z 8. októbra 2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Sťažovateľka tvrdí, že od 30. júna 2017 (vrátenia veci okresnému súdu, pozn.) bol okresný súd nečinný a dosiaľ ani po uplynutí viac než 44 mesiacov (takmer 4 roky) v napádanom konaní nevykonal žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci, v dôsledku čoho porušuje ústavné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Sťažovateľka uviedla, že z hľadiska predmetu konania ide o štandardnú rozhodovaciu agendu a ona sama k predĺženiu konania neprispela.

4. S poukazom na celkovú dĺžku konania 11 rokov, z toho 4 roky úplnej nečinnosti okresného súdu, považuje sťažovateľka vzniknuté prietahy za neospravedliteľné a požaduje priznanie finančného zadosťučinenia.

5. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 215/2021 z 21. apríla 2021 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, napadnuté konanie a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

Predsedička okresného súdu listom č. k. Spr 3177/2021 z 5. mája 2021 oznámila ústavnému súdu, že netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti, a k obsahu sťažnosti uviedla, že sťažovateľka oprávnene namieta prietahy v konaní, a to v období od 1. decembra 2017 (keď bol spis predložený zákonnému sudcovi na nariadenie termínu pojednávania) do apríla 2021 (keď sudca nariadil termín pojednávania na 1. jún 2021). Okrem uvedených období súd konal v zásade priebežne, pričom jednotlivé procesné úkony boli zo strany súdu uskutočňované v časovom rozmedzí niekoľkých mesiacov. Predsedička tiež poukázala na personálnu poddimenzovanosť okresného súdu a neprimerane vysoké pracovné zaťaženie zákonného sudcu. Sťažovateľkou požadované finančné zadosťučinenie považuje za neprimerane vysoké.

II.2. Napadnuté konanie:

6. Z predloženého spisového materiálu vyplýva tento priebeh napadnutého konania:

- Žaloba o uloženie povinnosti uzavrieť kúpnu zmluvu k predmetu lízingu bola podaná na Okresnom súde Bratislava V dňa 18. júna 2010 (sťažovateľka v postavení žalobkyne, pozn.).
- Okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku 14. októbra 2010.
- Poplatok bol zložený na účet súdu 10. januára 2011.
- Okresný súd zaslal žalobu na vyjadrenie protistrane 13. januára 2011.
- Vyjadrenie k žalobe okresnému súdu došlo 8. februára 2011.
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 19. septembra 2011 pre účely predloženia dôkazov.
- Právny zástupca sťažovateľky podaním zo 16. decembra 2011 požiadal súd o preposlanie dôkazov predložených žalovanou.
- Žalovaná podala vyjadrenie k meritu 11. januára 2012.
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 17. januára 2012 pre účely predloženia ďalších dôkazov žalovaným.
- Pojednávanie 24. apríla 2012 bolo odročené na neurčito s lehotou 30 dní na mimosúdne vyriešenie sporu a v prípade neúspechu na predloženie dôkazov sťažovateľkou.
- Sťažovateľke predložila vyjadrenie a písomnosti 21. mája 2012.
- Dňa 7. marca 2013 sťažovateľka požiadala o nariadenie termínu pojednávania.
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 18. júna 2013 a uložil žalovanému vyjadriť sa k sporným nárokom. Vyjadrenie žalovaného bolo doručené súdu 30. augusta 2013.
- Vyjadrenie sťažovateľky bolo okresnému súdu doručené 4. októbra 2013.
- Na pojednávaní okresného súdu 8. októbra 2013 bol vyhlásený rozsudok, ktorým bol návrh sťažovateľky zamietnutý a priznaný nárok na náhradu trov konania žalovanému.
- Na žiadosť zákonného sudcu bola rozhodnutím predsedu okresného súdu zo 6. novembra 2013 predĺžená lehota na vyhotovenie rozsudku do 25. novembra 2013.
- Sťažovateľka podala 10. januára 2014 odvolanie proti rozsudku z 8. októbra 2013.
- Okresný súd uznesením z 13. januára 2014 vyrubil súdny poplatok za odvolanie a zaslal odvolanie na vyjadrenie protistrane. Súdny poplatok bol zaplatený 12. februára 2014, žalovaná podala vyjadrenie k odvolaniu 25. februára 2014.
- Spis bol 21. marca 2014 predložený Krajskému súdu v Bratislave na odvolacie konanie.
- Dňa 12. júna 2014 sťažovateľka vzniesla námietku premlčania.
- Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 3Cob 74/2014 z 2. marca 2015 odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a sťažovateľku zaviazal zaplatiť náhradu trov odvolacieho konania žalovanej v sume 83,89 eur (právoplatnosť 9. apríla 2015, pozn.).
- Spis bol vrátený okresnému súdu 2. marca 2015.
- Sťažovateľka podala 14. mája 2015 dovolanie. Okresný súd vyzval sťažovateľku na úhradu poplatku za dovolanie 5. augusta 2015. Poplatok bol uhradený 7. augusta 2015. Okresný súd zaslal

dovolanie protistrane 18. septembra 2015, žalovaná podala vyjadrenie k dovolaniu 30. septembra 2015.

- Spis bol predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na dovolacie konanie 30. októbra 2015.

- Najvyšší súd uznesením č. k. 4Obdo 53/2015 z 29. decembra 2016 zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol krajskému súdu postúpený 10. februára 2017. Po vykonaní opravy rozhodnutia bol vrátený 30. marca 2017. Uznesenie bolo opätovne doručované sporovým stranám 10. apríla 2017 a 7. apríla 2017.

- Krajský súd v zmysle uznesenia dovolacieho súdu uznesením č. k. 3Cob 23/2017 z 30. mája 2017 zrušil rozsudok okresného súdu z 8. októbra 2013 a vrátil vec na ďalšie konanie okresnému súdu (spis predložený okresnému súdu 30. júna 2017, pozn.).

- Okresný súd 25. októbra 2017 doručil uznesenie krajského súdu sporovým stranám.

- Dňa 3. mája 2021 bol nariadený termín pojednávania na 1. jún 2021.

- Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že pojednávanie z 1. júna 2021 bolo odročené na 22. jún 2021 a toto následne bolo odročené na 12. október 2021.

II.3. Replika sťažovateľky:

7. Sťažovateľka podaním z 24. mája 2021 zotrvala na ústavnej sťažnosti, vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania a k veci uviedla, že skutočnosti uvádzané porušovateľom bezpochyby preukazujú objektívnu povahu priesťahov v namietanom konaní a zároveň slúžia ku cti konajúceho sudcu, avšak nezabávajú porušovateľa jeho zodpovednosti za priesťahy vzniknuté v namietanom konaní. V namietanom konaní začiatok priesťahov, resp. nesústreďenej činnosti porušovateľa sa datuje už k 30. júnu 2017, keď bolo porušovateľovi doručené zrušujúce uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob 23/2017, pretože porušovateľovi trvalo takmer 4 mesiace, pokiaľ sťažovateľke toto uznesenie vôbec zaslal, pričom zaslanie rozhodnutia je bezpochyby nevyhnutné považovať za jednoduchý procesný úkon, ktorý nemôže byť vykonávaný takú dlhú dobu. K námietke neprimeranosti a neopodstatnenosti požadovaného finančného zadostučinenia sťažovateľka uviedla, že porušovateľ sa opomenul vcítiť do postavenia sťažovateľky, ktorá počas celej dĺžky namietaného konania (celkovo takmer 11 rokov) nemá možnosť slobodne nakladať so svojím majetkom – osobným motorovým vozidlom JAGUAR XK 4,2 Coupe, za ktoré žalovanému v namietanom konaní uhradil všetky plnenia v zmysle uzavretej lízingovej zmluvy. Efektívna súdna ochrana voči svojvoľnému konaniu žalovaného jej zo strany porušovateľa poskytnutá nebola. Motorové vozidlá plynutím času strácajú na svojej predajnej hodnote. V dôsledku uvedeného má už samotná dĺžka namietaného konania na majetkovú sféru sťažovateľky nevyčísliteľný dopad. Požadované finančné zadostučinenie považuje sťažovateľka v celom rozsahu za dôvodné.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (berúc do úvahy aj predchádzajúce stanoviská účastníkov konania podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2020) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho

pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

13. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o nárokoch z lízingových zmlúv tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti okresných súdov. Predmet konania nie je v zmysle judikatúry ústavného súdu a ESLP časovo prioritizovaný z dôvodu jeho osobitného významu pre sťažovateľku.

14. Správanie sťažovateľky ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľka neprispela k predĺženiu predmetného konania významnejšou mierou.

15. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu

byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

16. Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že okresný súd konal plynulo a riadne do vrátenia veci z krajského súdu po dovolacom konaní, keď došlo k zrušeniu rozhodnutia a vráteniu veci okresnému súdu na ďalšie konanie (30. júna 2017). Následne bol okresný súd bezdôvodne úplne nečinný v konaní až do 1. júna 2021, na kedy bol nariadený termín pojednávania, čiže takmer 4 roky. Popísaný postup okresného súdu v konaní nemožno hodnotiť ako sústredený a efektívne smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky a z ústavného hľadiska ho nemožno aprobovať.

17. Ústavný súd pri posudzovaní konania z hľadísk garantovaných čl. 6 ods. 1 dohovoru prihliadol na celkovú dĺžku konania, ktorá ku dňu podania sťažnosti predstavovala takmer 11 rokov, z toho 4 roky nečinnosti. Uvedená dĺžka konania je prima facie neprímeraná predmetu konaniu.

18. Pokiaľ okresný súd poukazuje na nedostatočné personálne obsadenie súdu a množstvo nevybavených súdnych prípadov, k tomu ústavný súd v zhode so svojou doterajšou ustálenou judikatúrou (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) konštatuje, že nedostatočné materiálno-technické vybavenie a poddimenzované personálne obsadenie súdu, ako ani opakovaná zmena zákonného sudcu nemôže byť na ťarchu účastníkov konania a nemôže zbaviť okresný súd zodpovednosti za vzniknuté prieťahy.

19. Ústavný súd preto aj s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a zistenú nečinnosť okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

21. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cb 140/2010 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Prímerané finančné zadost'učinenie

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, prímerané finančné zadost'učinenie.

23. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

24. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä doterajšiu dĺžku napadnutého konania a obdobie nečinnosti okresného súdu, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia 4 000 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27. Úspešná sťažovateľka si uplatnila právo na náhradu trov konania.

28. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za tri úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, podanie vyjadrenia) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma vrátane DPH predstavuje celkom 691,34 eur (výrok 4 nálezu).

29. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

30. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2021

Peter Molnár
predseda senátu